

**Рішення разової спеціалізованої вченої ради ДФ 26.133.058
про присудження ступеня доктора філософії**

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 26.133.058 Київського столичного університету імені Бориса Грінченка виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), місто Київ, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 23 Соціальна робота на підставі прилюдного захисту дисертації Скіпальської Галини Богданівни «Соціальна підтримка жінок, які постраждали від домашнього насильства, громадськими та благодійними організаціями» за спеціальністю 231 Соціальна робота 15 травня 2024 року.

Скіпальська Галина Богданівна, 1974 року народження, громадянка України, освіта вища: у 2020 році закінчила магістратуру Приватного закладу вищої освіти «Київський міжнародний університет» за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування».

З 2008 року й дотепер працює директоркою міжнародної благодійної організації HealthRight International (Право на здоров'я) Україні та виконавчою директоркою МБФ «Українська фундація громадського здоров'я».

Дисертацію виконано в Університеті Грінченка.

Науковий керівник: Лях Тетяна Леонідівна – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Здобувачка має 19 наукових публікацій за темою дисертації, з них 5 – одноосібних, 14 – у співавторстві, зокрема: 4 статті – у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України; 4 статті – у періодичних наукових виданнях, проіндексованих у базі

даних Web of Science Core Collection; 11 публікацій, у яких додатково висвітлено результати дисертації.

1. Скіпальська Г., Лях Т., Клішевич Н. Аналіз зарубіжних практик протидії домашньому насильству в період пандемії COVID-19. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2021. №2 (49). С. 192–197. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2021.49.192-197> Веб-посилання:

<http://visnyk-ped.uzhnu.edu.ua/issue/view/14879>

2. Скіпальська Г. Б., Лях Т. Л., Клішевич Н. А. Жінки, які постраждали від насильства, як об'єкт соціальної роботи. *Ввічливість. Humanitas*. 2021. № 5. С. 82–89. DOI:

<https://doi.org/10.32782/humanitas/2021.5.12> Веб-посилання:

<http://journals.vnu.volyn.ua/index.php/humanitas/issue/view/25>

3. Лях Т., Лехолетова М., Скіпальська Г. Аналіз запитів населення щодо отримання соціально-психологічної допомоги та підтримки в умовах COVID-19. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Соціальна робота*. 2021. № 1(7). С. 22–28. DOI:

<https://doi.org/10.17721/2616-7786.2021/7-1/4> Веб-посилання:

<https://visnyk.soch.robota.knu.ua/index.php/journal/issue/view/8/9>

4. Скіпальська Г. Модель надання психосоціальної підтримки жінкам, постраждалим від домашнього насильства, громадськими та благодійними організаціями. *Ввічливість. Humanitas*. 2023. № 2. С. 138–144. DOI:

<https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.2.20> Веб-посилання:

<http://journals.vnu.volyn.ua/index.php/humanitas/issue/view/70>

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради:

Карпенко Олена Георгіївна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, зауваження та побажання:

1. Цікавими та змістовними є представлені компоненти соціальної підтримки у складі моделі надання соціальної підтримки жінкам, які постраждали від домашнього насильства (с. 124): концептуально-цільовий, організаційно-фаховий та змістово-технологічний. Водночас не представлено недоліки кожного із компонентів, які реально існують у практиці діяльності громадських організацій, у порівнянні з іншими видами соціальної підтримки.

2. При розгляді питання соціального замовлення щодо фінансування надання соціальних у сфері протидії домашньому насильству (с. 170-174), варто було б звернути увагу на започаткування цільової програми професійної підготовки соціальних працівників до роботи з даною групою клієнтів та формування у них відповідних компетентностей.

3. Для більш повного обґрунтування вірогідності отриманих експериментальних даних бажано було б у третьому розділі використати відповідні статистичні методи.

4. Дисертація дещо обтяжена таблицями та рисунками (розділ 3), що ускладнює сприймання, окремі з них можна було б винести в додатки.

5. Дисертація, яка була представлена на розгляд Галиною Богданівною, не втратила своєї актуальності, а навпаки набула ще більшої гостроти. В Україні проблема соціальної підтримки жертв насильства, зокрема, домашнього насильства, стала особливо значущою саме в період пандемії COVID-19, а також в умовах воєнного часу. У зв'язку з активними бойовими діями на території України і новими викликами усі суб'єкти соціальної підтримки жертв насильства, зокрема недержавні, благодійні організації, мають на сьогоднішній день згуртуватися і забезпечити саме комплексну підтримку вразливим групам населення. У цьому контексті у дисертації неодноразово наводяться приклади соціальної підтримки в країнах Західної та Східної Європи.

6. Практичний досвід, який має Галина Богданівна, у вирішенні питань домашнього насильства, є незаперечним. Вона глибоко розуміється на проблемі та шляхах її вирішення. Відповідно до цього здобувачкою окреслено

систему надання допомоги жертвам домашнього насильства державними, громадськими та благодійними організаціями. В описі практичного втілення такої системи здобувачкою використовуються впроваджені й перевірені форми та методи роботи. Рекомендовано після захисту дисертації продовжувати працювати над удосконаленням змістово-технологічного забезпечення соціальної підтримки жертв домашнього насильства на основі моніторингу й капіталізації досвіду впровадження ефективних форм та методів роботи з отримувачами соціальних послуг.

Чернета Світлана Юріївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи Факультету педагогічної освіти та соціальної роботи Волинського національного університету імені Лесі Українки, зауваження та побажання:

1. В п.1.1 «Жінки, які постраждали від домашнього насильства, як об'єкт соціальної роботи» при теоретичному аналізі типових чинників, які призводять до домашнього насильства стосовно жінок, варто було б проаналізувати зміну статусу жінки в історичному контексті та розкрити його особливості в сучасному українському суспільстві. Врахування цих особливостей допоможе при виборі форм та методів соціальної підтримки жінок, які постраждали від домашнього насильства, та сприятиме підвищенню ефективності такої підтримки.

2. Характеризуючи вітчизняні та зарубіжні підходи до організації й здійснення соціальної підтримки жінок, які постраждали від домашнього насильства, громадськими та благодійними організаціями, крім аналізу основних нормативних документів, варто, на нашу думку, зупинитись на положеннях Методичних рекомендацій щодо організації діяльності уповноважених осіб (координаторів) з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії насильству за ознакою статі, відповідальних структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і

чоловіків, запобігання та протидії насильству за ознакою статі (Наказ Мінсоцполітики України № 332 від 14.09.2023).

3. Авторкою метою соціальної підтримки в межах розробленої моделі надання соціальної підтримки жінкам, які постраждали від домашнього насильства, громадськими та благодійними організаціями визначено різновекторну підтримку жінок, які постраждали від домашнього насильства, через надання їм соціальних послуг на засадах доступності, своєчасності, змістовності, технологічності в умовах належного ресурсного забезпечення й міжсекторної та міждисциплінарної взаємодії. Також неодноразово в дослідженні акцентується увага на співпраці державних установ, територіальних громад і громадських об'єднань, на міжсекторній та міжвідомчій взаємодії як необхідній умові ефективної соціальної підтримки жінок, які постраждали від домашнього насильства. На нашу думку, робота виграла б, якби така взаємодія була в роботі візуалізована (наприклад, у вигляді рисунку).

4. У п. 3.2. аналіз результатів емпіричного дослідження діяльності спеціалізованої служби підтримки жінок, які постраждали від домашнього насильства, на прикладі роботи мультидисциплінарних мобільних команд варто було б представити у вигляді таблиці для кращого сприйняття дослідження.

5. Дисертаційне дослідження має цінне практичне значення, яке можна було б посилити практичними кейсами соціальної підтримки жінок, які постраждали від домашнього насильства, зокрема, при розкритті організаційно-фахового компоненту, представивши їх у додатках.

6. Представлена дисертаційна робота є надзвичайно актуальною, своєчасною і доречною, оскільки на державному рівні громадські й благодійні організації до недавнього часу сприймалися як факультативний ресурс в системі надання соціальних послуг і соціальної роботи загалом. Дисертація Галини Богданівни підняла громадські й благодійні організації на вищу сходинку, підтвердила їх дієвість і результативність у наданні соціальних

послуг та соціальної роботі загалом. У зв'язку з цим рекомендовано Міністерству соціальної політики України й надалі вибудовувати свою політику, сприймаючи громадські і благодійні організації як повноцінних суб'єктів соціальної політики й надавачів соціальних послуг.

7. При розробці моделі надання соціальної підтримки жінкам, які постраждали від домашнього насильства, благодійними і громадськими організаціями, Галина Богданівна виокремила як один із ключових видів соціальної підтримки профілактику повторного насильства, оскільки профілактика сьогодні є і метою соціальних послуг, і соціальної роботи загалом. Відтак, дана робота є підґрунтям (і методологічним, і теоретичним, і практичним) для подальших наукових досліджень соціальної підтримки жінок, які постраждали від домашнього насильства, різними соціальними інституціями, в т. ч. і державними, а також підґрунтям для дослідження діяльності громадських і благодійних організацій в системі надання соціальних послуг іншим категоріям населення.

Сургова Світлана Юріївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи, управління і педагогіки Навчально-наукового інституту публічного управління та адміністрування Чорноморського національного університету імені Петра Могили, зауваження та побажання:

1. У вступі дисертаційного дослідження авторкою на основі аналізу наукових джерел, нормативно-правових актів, стану надання соціальних послуг жінкам, які постраждали від домашнього насильства, виявлено низку суперечностей, які, на думку дослідниці, мають місце і актуалізують досліджувану проблему. На сторінках дисертації дослідниці варто було б відобразити, наскільки отримані в процесі дослідження результати вплинули на вирішення означених суперечностей.

2. Дисертаційне дослідження значно б виграло за умови відображення в (п. 1.1) історичних аспектів становлення соціальної підтримки

жінок, які постраждали від домашнього насильства, громадськими та благодійними організаціями.

3. Беззаперечним здобутком дисертантки є виокремлення кращих європейських підходів (п. 1.3) до організації й здійснення соціальної підтримки жінок, які постраждали від домашнього насильства, громадськими та благодійними організаціями. Водночас слід було б більш конкретно представити досвід міжнародних жіночих правозахисних організацій, що мають багаторічний досвід допомоги постраждалим від гендерно зумовленого насильства.

4. Позитивно оцінюючи напрацювання дослідниці під час розробки моделі надання соціальної підтримки жінкам, які постраждали від домашнього насильства, громадськими та благодійними організаціями (п. 2.2), зазначимо, що врахування комплексу заходів, спрямованих на зміну насильницької поведінки кривдника, оволодіння ним навичок безконфліктного спілкування, ефективної комунікації додало б моделі завершеного характеру.

5. Рекомендовано у подальших дослідженнях ширше розкрити зв'язок визначених компонентів соціальної підтримки і соціальних послуг, які на сьогоднішній день існують в практиці соціальної роботи України.

Спіріна Тетяна Петрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, зауваження та побажання:

1. У підрозділі вступу із упровадження результатів дисертації Галина Богданівна Скіпальська згадує Київський міський центр соціальних служб. Було б доречно відобразити в тексті дисертації цю апробаційну базу.

2. У підрозділі 1.2 «Концептуальні й організаційні засади соціальної підтримки жінок, які постраждали від домашнього насильства, у діяльності громадських та благодійних організацій» зазначено, що Україна довгий час працювала над питаннями ратифікації Стамбульської Конвенції як основного

договору щодо захисту прав та свобод осіб, які постраждали від домашнього насильства та насильства за ознакою статі. На нашу думку, важливо було б більш розлого розкрити значення ратифікації Україною Стамбульської конвенції.

3. Авторкою досить ґрунтовно проаналізовано вітчизняні і зарубіжні підходи до організації й здійснення соціальної підтримки жінок, які постраждали від домашнього насильства, громадськими та благодійними організаціями. Проте, узагальнення у вигляді схеми чи таблиці такої інформації, значно б оптимізувало сприйняття матеріалів дослідження.

4. У підрозділі 2.2 представлено зміст авторської моделі надання соціальної підтримки жінкам, які постраждали від домашнього насильства, громадськими та благодійними організаціями, а у підрозділі 3.3 зазначено результати її впровадження громадськими та благодійними організаціями. Робота значно виграла б, якби авторка представила не лише результати емпіричного дослідження, які структуровані відповідно до трьох основних компонентів моделі (концептуально-цільового, змістовно-технологічного та організаційно-фахового), але й детальніше зазначила форми цієї підтримки.

5. У дисертаційному дослідженні описано специфіку соціальної роботи з жінками, які постраждали від домашнього насильства. Така специфіка відстежується у авторській моделі. Це дає підстави рекомендувати центрам соціальних служб активно використовувати модель соціальної підтримки жінок, які постраждали від домашнього насильства, громадськими і благодійними організаціями, чи її елементи у своїй роботі.

Петрочко Жанна Василівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, зауваження та побажання:

1. Розлогі, ґрунтовні відповіді здобувачки на усі запитання та зауваження засвідчують її фахову підготовленість, ерудованість, професійну компетентність.

2. Основними характеристиками дисертаційної роботи є надзвичайна актуальність, обґрунтованість, чіткість і логіка. Це простежується у визначенні наукового апарату, ключових термінів, моделі, а також в розгортанні експерименту. Сильною стороною є практична орієнтованість роботи, а саме: занурення у опис практичного досвіду, широке представлення форм роботи, структурування запропонованих форм роботи відповідно до компонентів моделі. Важливим є те, що Галина Богданівна не залишається лише в секторі громадських взаємодій, а аналізує систему соціальної підтримки жінок, які постраждали від домашнього насильства, у її цілісності. Зокрема, досить вагомих і помітний акцент зроблено на діяльності державних організацій. Цінним є те, що здобувачка розглядає і аналізує сильні та слабкі сторони як неурядових, так і державних організацій. Це дуже важливо, оскільки сьогодні соціальна робота розвивається на засадах синергії, взаємозаміни та взаємозбагачення ресурсів різних організацій у соціальній сфері.

3. Надзвичайно виваженим акцентом дисертаційної роботи є увага до соціального замовлення. Зокрема, висвітлено два аспекти цієї проблеми: по-перше, спонукання до швидшого впровадження соціального замовлення і передавання функцій соціальної підтримки постраждалих гідним неурядовим організаціям, які мають обґрунтований, науково підкріплений досвід практичної роботи; по-друге, створення можливості державним організаціям використовувати кращий досвід громадських організацій у своїй практиці вже сьогодні. Тому висновки, пропозиції й рекомендації, які представлені у дисертації, можуть бути легко імplementовані в практичну діяльність державних інституцій найближчим часом. Відповідно рекомендовано продовжити науковий пошук саме в частині розроблення шляхів, інструментів і технологій міжсекторної взаємодії у процесі соціальної підтримки різних типів вразливих груп населення.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – немає,

«Утримались» – немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ДФ 26.133.058 присуджує Скіпальській Галині Богданівні ступінь доктора філософії з галузі знань 23 Соціальна робота за спеціальністю 231 Соціальна робота.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради ДФ 26.133.058

Жанна ПЕТРОЧКО